

Katarzyna Głębicka-Auleytner¹

Polityka senioralna w teorii i praktyce (na przykładzie m. Radomia)

Senior policy in theory and practice (on the example of Radom)

Streszczenie W niniejszym artykule zostały omówione socjalne programy uchwalone od 2014 roku na szczeblu administracji rządowej dla polskich seniorów. Ich celem jest wsparcie polskich seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywności społecznej oraz przeciwdziałania marginalizacji tej grupy. Ogłaszane na szczeblu rządowym programy działania są kierowane głównie do samorządów terytorialnych, które odpowiadają za ich wdrażanie w środowisku lokalnym. Na przykładzie miasta Radomia omówiono realizację lokalnej polityki społecznej wobec seniorów. Inicjatywy na rzecz seniorów cieszą się dużym zainteresowaniem i uczestnictwem w nich dużej liczby osób w wieku 60+. Polityka senioralna jest potrzebną subdyscypliną polskiej polityki społecznej i jej realizacja na szczeblu administracji rządowej, jak i samorządowej stanowi wyzwanie na nadchodzące lata.

Słowa kluczowe: senior, polityka społeczna, polityka senioralna, programy socjalne, aktywny senior, bezpieczny senior, zdrowy senior

Abstract: This article discusses social programs adopted since 2014 at the level of government administration for Polish seniors. Their aim is to support Polish seniors, with particular emphasis on their social activity and counteracting the marginalization of this group. Action programmes announced at government level are addressed mainly to local governments, which are responsible for their implementation in the local environment. On the example of the city of Radom, the implementation of local social policy towards seniors was discussed.

Initiatives for seniors are very popular and participate in them by a large number of people aged 60+. Senior policy is a necessary subdiscipline of Polish social policy and its implementation at the level of government and local government administration is a challenge for the coming years.

Keywords: social policy, senior policy, elderly, social programs, active senior, safe senior, healthy senior

1 Uniwersytet Techniczno-Humanistyczny w Radomiu, e-mail: k.auleytner@uthrad

Znaczenie polityki społecznej państwa wobec osób starszych wynika ze zmian demograficznych, jakie następują w ostatnim półwieczu. Ich konsekwencją jest demograficzne starzenie się społeczeństwa wyrażające się we wzroście odsetka osób w wieku 60 lat i więcej (Auleytner, 2004, s. 158). Istnieje wiele definicji polityki wobec osób starszych. Wszystkie z nich podkreślają, że jej celem jest realizacja interesów osób starszych, zaspakajanie ich potrzeb oraz warunków bytowych. Polityka społeczna wobec osób starszych określana jest mianem polityki senioralnej i jest definiowana jako celowe, długofalowe i systemowe oddziaływanie państwa wobec innych podmiotów publicznych i niepublicznych na kształtowanie warunków prawnych, ekonomicznych oraz społecznych w celu tworzenia osobom starszym korzystnej dla nich sytuacji życiowej, dostosowanej do zmieniających się wraz z wiekiem potrzeb (Trąfiątek, 2016, s. 74).

Podmiotem administracji publicznej, który realizuje politykę senioralną jest Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (www.mriips.gov.pl).

Za politykę senioralną w MRiPS odpowiada Departament Polityki Senioralnej, do którego zadań należy m.in.:

- Kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie.
- Uczestnictwo w życiu społecznym oraz wspieranie wszelkich form aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, artystycznej, sportowej i religijnej.
- Tworzenie warunków umożliwiających wykorzystanie potencjału osób starszych jako aktywnych uczestników życia gospodarczego i rynku pracy, dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych oraz sytuacji rodzinnej.
- Promocja zdrowia, profilaktyka chorób, dostęp do diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.
- Zwiększanie bezpieczeństwa fizycznego – przeciwdziałanie przemocy i zaniedbaniom wobec osób starszych.
- Tworzenie warunków do solidarności i integracji międzypokoleniowej.
- Działania na rzecz edukacji dla starości (kadry opiekuńcze i medyczne), do starości (całe społeczeństwo), przez starość (od najmłodszego pokolenia) oraz edukacja w starości (osoby starsze).

Ma on do dyspozycji instrumenty organizacyjne, prawne, finansowe oraz programowe (Polityka społeczna wobec osób starszych 2030). Programy ogłaszane na rzecz osób starszych pokrywają się z okresem programowania środków finansowych z Unii Europejskiej, albowiem dofinansowują one 80% ogłaszanych celów działania (Głąbicka-Auleytner, 2020, r.IV).

Poniżej zostały krótko omówione realizowane od 2014 programy rządowe mające na celu wsparcie polskich seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem ich aktywności społecznej oraz przeciwdziałające marginalizacji tej grupy. Ogłaszane na szczeblu rządowym programy działania są kierowane głównie do samorządów terytorialnych, które odpowiadają za ich wdrażanie w środowisku lokalnym.

Programy na rzecz osób starszych

W latach 2014–2021 zostało ogłoszonych ogółem 8 programów socjalnych na rzecz polskich seniorów.

Celem ogłaszanych programów socjalnych na rzecz osób starszych jest:

a) przeciwdziałanie osamotnieniu i zagrożeniu marginalizacją społeczną osób powyżej 60 roku życia.

b) wyrównywanie szans i niwelowanie różnic ekonomicznych. Ludność w wieku 60 lat jest to obecnie jedna z grup społecznych najbardziej narażonych na wykluczenie ze względu na niski status ekonomiczny.

c) pomoc w zagospodarowaniu czasu wolnego, spożytkowaniu posiadanej energii, zaplanowaniu dalszego rozwoju i aktywności.

ASOS – Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020

Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020 jest przedsięwzięciem kompleksowym, uwzględniającym obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program zakłada praktyczne włączenie sektora organizacji pozarządowych do działań służących zaangażowaniu seniorów. Na jego finansowanie do 2020 roku z budżetu państwa zostało przeznaczone łącznie 280 mln zł.

Program Wieloletni Senior+ na lata 2021–2025

Od roku 2015 Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizował Program Wieloletni „Senior +” na lata 2015–2020 skierowany do jednostek samorządu terytorialnego (wcześniej Program „Senior-WIGOR”). Celem strategicznym Programu jest zwiększenie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym seniorów poprzez rozbudowę infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym oraz zwiększenie miejsc w placówkach „Senior +” przy dofinansowaniu działań jednostek samorządu w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +”. Program polega na wsparciu tworzenia placówek typu „Senior +”, w tym Dziennych Domów „Senior +” i Klubów „Senior +” przez jednostki samorządu, których strategie rozwoju pomocy społecznej uwzględniają rozwój infrastruktury dla osób starszych, lub w których brak jest innej infrastruktury pomocy społecznej tego typu.

Celem operacyjnym Programu jest zapewnienie wsparcia seniorom – osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60 lat i więcej – poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywności, a także obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej

i opiekuńczej – w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu udostępniana jest seniorom infrastruktura pozwalająca na aktywne spędzanie wolnego czasu, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

Dzienny Dom Senior+

Działalność bieżąca Dziennego Domu „Senior +” polega na realizacji podstawowych usług mających na celu udzielanie pomocy w czynnościach dnia codziennego, na zapewnieniu minimum jednego posiłku, w szczególności gorącego oraz innych usług wspomagających, dostosowanych do potrzeb seniorów.

Placówka działająca w formie Dziennego Domu „Senior +” powinna zapewniać co najmniej 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior +” może obejmować w szczególności usługi:

- socjalne, w tym posiłek,
- edukacyjne,
- kulturalno-oświatowe,
- aktywności ruchowej lub kinezyterapii,
- sportowo-rekreacyjne,
- aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy),
- terapii zajęciowej.

Kluby Senior +

Działalność Klubu „Senior +” polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych na rzecz innych.

Klub „Senior+” powinien zapewniać tygodniowo co najmniej 20-godzinną ofertę usług.

Klub „Senior+” we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami może rozszerzyć ofertę na usługi świadczone poza swoją siedzibą.

Emerytura+

Program „Emerytura+” jest to dodatkowe, jednorazowe świadczenie pieniężne wypłacane dla emerytów i rencistów. Jest on ogłaszany od 2019 roku.

W maju 2019 r. ok. 9,72 miliona osób pobierających emerytury i renty otrzymało tzw. Emeryturę+. Jest to jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości minimalnej emerytury.

Wraz z coroczną waloryzacją rent i emerytur nowe świadczenie jest realnym wsparciem finansowym dla wszystkich emerytów i rencistów, szczególnie tych, którzy otrzymują najniższe świadczenia.

Czternasta emerytura to również dodatkowe świadczenie pieniężne dla emerytów i rencistów. Wpłata tego świadczenia przewidywana jest na listopad 2021 roku.

13 i 14 emerytura stanowi wsparcie finansowe i zmniejsza różnice dochodowe wśród emerytów i rencistów.

Program Opieka 75+

Jest realizowany przez samorządy i polega na świadczeniu usług opiekuńczych dla osób w wieku powyżej 75 lat, w miejscach ich zamieszkania.

Program „Opieka 75+” realizowany jest od stycznia 2018 r. i jest adresowany do gmin: miejskich, wiejskich, miejsko – wiejskich do 60 tys. mieszkańców, które realizują usługi opiekuńcze samodzielnie.

Strategicznym celem programu jest poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej.

Gminy, które przystępują do realizacji programu uzyskują finansowe wsparcie w realizacji usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób w wieku 75 lat i więcej, do 50% przewidywanych kosztów realizacji zadania.

Od 2019 r. program jest realizowany w rozszerzonej formie, tj. skierowany jest nie tylko do osób samotnych w wieku 75 lat i więcej, ale także do osób pozostających w rodzinach.

Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025

Głównym celem *Programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025* jest zwiększenie uczestnictwa osób starszych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Na Program „Aktywni+” w każdym roku jego funkcjonowania MRiPS przeznaczy 40 mln złotych. W sumie więc będzie to 200 mln złotych na działania i inicjatywy aktywizujące seniorów.

Organizacje pozarządowe i inne uprawnione podmioty działające na rzecz osób starszych będą mogły ubiegać się o dofinansowanie swoich projektów kwotą od 25 do 250 tysięcy zł.

Program oparty jest na 4 priorytetach:

1. Aktywność społeczna, która obejmuje działania mające na celu zwiększenie udziału osób starszych w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, wspieranie niesamodzielnych osób starszych i ich otoczenia w miejscu zamieszkania, rozwijanie wolontariatu osób starszych w środowisku lokalnym oraz zwiększenie zaangażowania osób starszych w obszarze rynku pracy.

2. Partycypacja społeczna, która przyczynia się do wzmocnienia samoorganizacji środowiska osób starszych oraz zwiększenia wpływu osób starszych na decyzje dotyczące warunków życia obywateli.

3. Włączenie cyfrowe obejmujące działania na rzecz zwiększania umiejętności posługiwania się nowoczesnymi technologiami i korzystania z nowych mediów przez osoby starsze, a także upowszechnianie i wdrażanie rozwiązań technologicznych sprzyjających włączaniu społecznemu oraz bezpiecznemu funkcjonowaniu osób starszych.

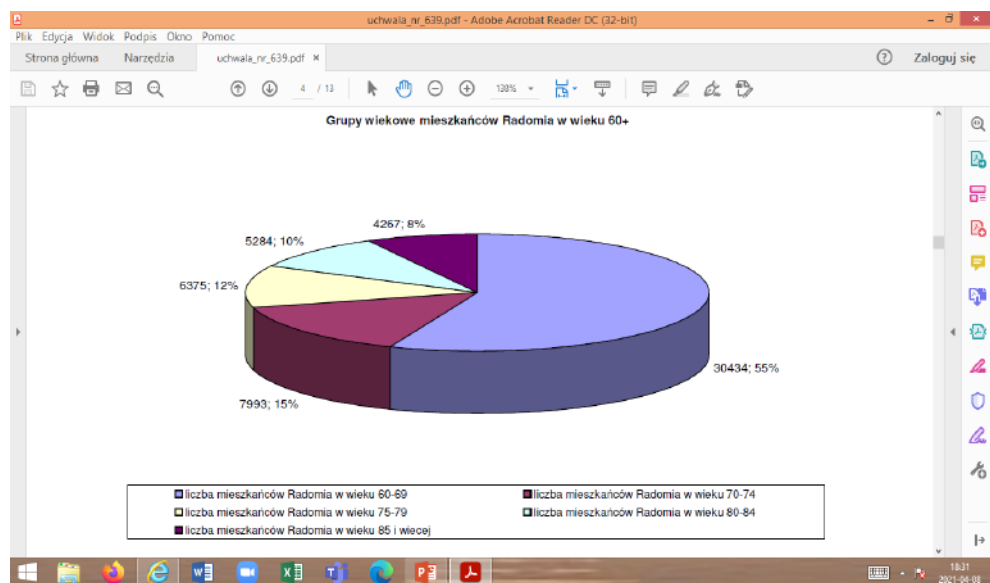
4. Przygotowanie do starości realizowane poprzez wzmacnianie trwałych relacji międzypokoleniowych, kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych oraz zwiększanie bezpieczeństwa seniorów.

Realizacja polityki senioralnej w środowisku zamieszkania seniorów – przykład gminy Radom

Gmina Radom jest miastem na prawach powiatu położonym w południowej części Mazowsza. Miasto liczy ogółem 225 tys. mieszkańców. Ludność w wieku 60+ stanowi 25,3% (54.353) wszystkich mieszkańców Radomia.

Wśród radomskich seniorów przeważają osoby w wieku 60–69 lat. Stanowią oni 55% wszystkich radomskich seniorów. Następnie 15% stanowią osoby w wieku 70–74 lata. Na trzecim miejscu są seniorzy w przedziale wiekowym 75–79 lat, zaś seniorzy 80–84 lata – stanowią 10 % w ogólnej liczbie mieszkańców powyżej 60 r.życia w tym mieście. Liczba mieszkańców Radomia w wieku 85 lat i więcej wynosi 8% populacji w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 1: Grupy w wieku poprodukcyjnym w mieście Radomiu

Źródło: Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/temat/3/7/2577>

Programy na rzecz seniorów w gminie Radom wychodzą naprzeciw rządowym programom socjalnym dla tej grupy ludności i są ustanawiane uchwałami Rady Miasta.

Program „Radomska Karta Seniora”

Program adresowany jest do osób powyżej 65. roku życia, zamieszkałych na terenie Gminy Miasta Radomia (Uchwała Nr 135/2015 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26 czerwca 2015 r. w sprawie wprowadzenia na terenie Gminy Miasta Radomia programu „Radomska Karta Seniora”).

Głównym celem programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i poprawa jakości życia radomskich Seniorów poprzez zachęcenie do korzystania z oferty w zakresie kultury i rekreacji.

Program obejmuje katalog ulg i preferencji dla Seniorów powyżej 65. roku życia uczestniczących w Programie.

Celem programu jest:

- 1) podniesienie poziomu aktywności i sprawności seniorów poprzez zwiększenie dostępności i zachęcenie do uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i sportowych;
- 2) kształtowanie pozytywnego wizerunku radomskich seniorów;
- 3) opracowanie, promocję i koordynację systemu ulg i preferencji udzielanych Seniorom przez:
 - a) jednostki organizacyjne prowadzone przez Gminę Miasta Radomia;
 - b) inne jednostki i instytucje publiczne;
 - c) firmy i przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Miasta Radomia;
 - d) organizacje pozarządowe.

Radomski Program na Rzecz Seniorów – „Siła w Seniorach” na lata 2018–2023

Siła w Seniorach jest lokalnym programem skierowanym do osób powyżej 60 roku życia zamieszkałym na terenie Miasta Radomia. Został ustanowiony Uchwałą Rady Miasta nr 639/2018 w sprawie przyjęcia Radomskiego Programu na Rzecz Seniorów - „Siła w Seniorach” na lata 2018-2023 (www.radom.pl/page/5774,sila-w-seniorach.html).

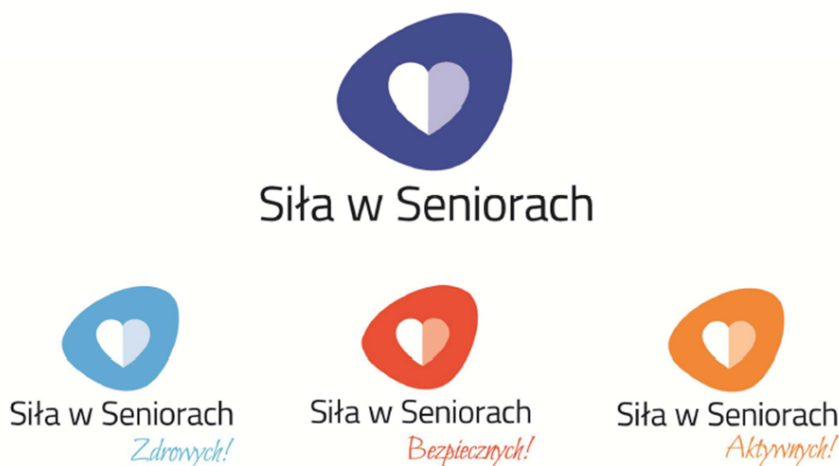
Głównym celem programu jest zapobieganie osamotnieniu i zagrożeniu marginalizacją społeczną osób powyżej 60. roku życia poprzez stymulowanie ich do aktywnego udziału w życiu społecznym.

Pierwszy komponent „Siła w seniorach zdrowych” przekłada się na następujące inicjatywy lokalne:

- 1. Bezpłatne szczepienia przeciwko grypie dla osób 65+**
- 2. Promocja zdrowego odżywiania i zdrowego stylu życia**

3. Utworzenie Poradni Geriatrycznej przy Radomskim Szpitalu Specjalistycznym. Celem działania poradni jest kompleksowe podejście do pacjentów w wieku podeszłym, obarczonych chorobami przewlekłymi, wymagających wielokierunkowych działań: lekarskich, pielęgniarских, rehabilitacyjnych, socjalnych i psychologicznych. Wyjaśnienia udzielane pacjentom i ich opiekunom, szkolenie w postępowaniu w określonych sytuacjach zdrowotnych poprawią komfort życia i bezpieczeństwo chorych oraz dodadzą pewności opiekunom w ich działaniach.

Rysunek nr 1: Cele programu „Siła w Seniorach”

Źródło: <https://www.radom.pl/page/5774,sila-w-seniorach.html>

Aktualnie podejmowane i realizowane działania przez Gminę Miasta Radomia w tym komponencie to:

1. Wolontariat seniorów – „Ludziom w potrzebie”. Wolontariat senioralny jest realizowany w takich instytucjach jak: lokalne kluby sportowe, chóry i towarzystwa muzyczne, towarzystwa taneczne, grupy teatralne, stowarzyszenia krajoznawcze, związki i koła wędkarskie, schroniska dla zwierząt.

2. Przeprowadzenie szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej;

3. Świadczenie usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych;

4. Akcje profilaktyczne – mammografia, pomiary ciśnienia i cukru itp.;

5. Piknik Zdrowia – integracja ze środowiskiem lokalnym, kiermasz zdrowej żywności;

6. Organizowanie zajęć rehabilitacyjno-usprawniających oraz ruchowych;

7. Wypożyczanie sprzętu rehabilitacyjnego;

8. Realizacja akcji „Koperta Życia” .

Wdrażanie drugiego komponentu „**Siła w seniorach bezpiecznych**” przełożyło się na utworzenie **Punktu konsultacyjnego dla Seniorów** na terenie miasta Radomia, gdzie seniorzy będą mogli skorzystać z bezpłatnych porad i pomocy, m.in.: prawnika, psychologa, terapeuty uzależnień, strażnika miejskiego, policjanta oraz w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Radomiu, gdzie uzyskają informacje w zakresie jednostek świadczących pomoc seniorom. Dodatkowo podjęto dwie inicjatywy:

1. Likwidacja barier architektonicznych
2. Zapobieganie zatruciom czadem

Aktualnie podejmowane i realizowane działania przez Gminę Miasta Radomia obejmują:

1. Organizowanie prelekcji „Bezpieczny Senior”;
2. Realizacja akcji „Koperta Życia”;
3. Przeprowadzenie szkoleń z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej;
4. Przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy;
5. Pomoc bezdomnym;
6. Rozbudowa monitoringu w celu zapewnienia bezpieczeństwa osobom starszym;
7. Udzielanie świadczeń społecznych;
8. Świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej;
9. Świadczenie usług socjalnych, w tym dożywianie.

Siła w seniorach aktywnych opiera się na 3 punktach:

- Program Radomska Karta Seniora.
- Imprezy dla seniorów (np. Radomski Taniec pod Gwiazdami).

– Centrum Aktywności Seniorów, gdzie osoby starsze mogą aktywnie spędzać czas poprzez uczestnictwo w zajęciach muzycznych (chór), teatralnych (kabaret), kulinarnych, a także brać udział w gimnastyce relaksacyjnej i zajęciach sekcji brydżowej. Seniorzy mogą tu również rozwijać swoje pasje poetyckie. Organizowane są spotkania integracyjne, świąteczne, okolicznościowe, jak również cykliczne spotkania z rehabilitantem, które przyczynią się do polepszenia stanu zdrowia seniorów.

W ramach tego komponentu aktualnie podejmowane i realizowane działania dotyczą następujących inicjatyw:

1. Pikniki i biesiady, zawody i spotkania integrujące seniorów ze środowiskiem lokalnym, integracja międzypokoleniowa;
2. Radomski Taniec pod Gwiazdami;
3. Obchody Międzynarodowego Dnia Seniora;
4. Propagowanie talentów osób starszych;
5. Organizowanie wystaw prac Seniorów;
6. Zajęcia w Dziennym Domu „Senior+”;
7. Organizacja szkoleń w zakresie pozyskiwania środków na działalność organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze działań na rzecz osób starszych;
8. Działalność zespołów muzycznych i chórów skupiających Seniorów;
9. Funkcjonowanie Radomskiej Rady Seniorów;
10. Organizacja spotkań okolicznościowych z władzami miasta;
11. Udział w wykładach Uniwersytetu Trzeciego Wieku;
12. Organizowanie wycieczek „Spacerkiem po Radomiu”.

Dzienne Domy Seniora

Z dniem 19 sierpnia 2015 r. Uchwałą Nr 161/2015 Rady Miejskiej z dnia 3 sierpnia 2015r. został utworzony Dzienny Dom „Senior+” w Radomiu przy ul. Rwańskiej 7. (Zadanie współfinansowane ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015 – 2020).

Głównym celem Dziennego Domu „Senior+” w Radomiu jest zapewnienie wsparcia dla radomskich seniorów (30 osób powyżej 60 roku życia, w szczególności nieaktywnych zawodowo lub/i samotnych) poprzez udzielanie pomocy w czynnościach dnia codziennego, zapewnienie minimum jednego posiłku dziennie, umożliwienie korzystania z usług wspomagających oraz udział w zajęciach ruchowych, sportowo-rekreacyjnych i aktywizujących, a także kulturalno-oświatowych i edukacyjnych.

W Dziennym Domu „Senior+” seniorzy mogą poprawić swoją kondycję fizyczną oraz psychiczną. Dzięki tym działaniom niwelowane będzie zagrożenie ich wykluczenia i marginalizacji społecznej poprzez następujące rodzaje zajęć i usług:

- terapie zajęciowe (kulinarne, plastyczne, krawiecko-dziwiarские i ogrodnicze),
- pomoc psychologiczną,
- zajęcia aktywności ruchowej,
- zajęcia sportowo-rekreacyjne (w tym nordic walking),
- zajęcia taneczne,
- muzykoterapię,
- biblioterapię i czytanie prasy, korzystanie z zasobów Internetu,
- trening samoobsługi oraz trening dnia codziennego (m.in. pranie, prasowanie, sprzątanie, przygotowywanie posiłków, zmywanie).

Ponadto zapewniony jest gorący posiłek, a w ramach warsztatów kulinarnych uczestnicy Dziennego Domu „Senior+” mogą przygotowywać posiłki samodzielnie.

Za pobyt w Dziennym Domu „Senior+” jest pobierana odpłatność od osób korzystających z usług. Uchwałą Nr 171/2015 z dnia 31 sierpnia 2015r. Rady Miejskiej w Radomiu zostały określone szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w Dziennym Domu „Senior+” w Radomiu przy ul. Rwańskiej 7.

Odpłatność wynosi od 150 do 300 zł miesięcznie w zależności od wysokości dochodów.

Radomska Rada Seniorów

Rada Miejska w Radomiu podjęła Uchwałę nr 703/2014 z dnia 17.03.2014 r. w sprawie powołania Radomskiej Rady Seniorów i nadania jej statutu.

Organ ten powstał w celu zwiększenia wpływu seniorów na sprawy dotyczące całej społeczności ze szczególnym uwzględnieniem najstarszej grupy mieszkańców miasta Radomia. Rada Seniorów składa się z 11 członków, w tym: 7 członków, przedstawicieli osób starszych oraz przedstawicieli podmiotów działających na rzecz osób starszych, w szczególności przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku, 2 członków wskazanych przez przewodniczącego Rady Miejskiej w Radomiu w uzgodnieniu z Radą Miejską oraz 2 członków wskazanych przez Prezydenta Miasta Radomia.

Radomska Rada Seniorów ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny w sprawach ważnych dla osób starszych i powoływana jest na 4-letnią kadencję.

Zgodnie ze Statutem Rady 7 członków Rady zostaje wybieranych podczas otwartego spotkania - w głosowaniu bezpośrednim, tajnym - spośród kandydatów zgłoszonych przez przedstawicieli środowiska seniorów, w tym podmiotów pozarządowych, uniwersytetów trzeciego wieku oraz osób, które zgłosiły się indywidualnie.

Głównym celem działania Rady Seniorów jest integracja, wspieranie i reprezentowanie środowiska seniorów poprzez m.in.

- współpracę z władzami miasta przy rozstrzyganiu istotnych spraw i oczekiwań,
- wspieranie wszelkich form aktywności seniorów,
- działania na rzecz umacniania międzypokoleniowych więzi społecznych.

Radomska Rada Seniorów przyczynia się do zwiększenia udziału starszych mieszkańców miasta w zakresie współdecydowania o sprawach lokalnych. Ma również wpływ na działania Gminy służące partycypacji i pobudzaniu aktywności obywatelskiej seniorów w społeczności lokalnej (Uchwała Nr 703/2014 Rady Miejskiej w Radomiu).

Seniorzy stanowią bardzo ważną grupę mieszkańców Radomia, posiadającą duże doświadczenie i wiedzę. To środowisko osób bardzo aktywnych, często zaangażowanych w sprawy społeczne, działających w ponad 70 organizacjach pozarządowych, piętnastu klubach seniora, pięciu uniwersytetach III wieku. Władze miasta są otwarte na współzrządzenie i umożliwienie środowisku osób starszych okazywania realnego

wpływu na podejmowanie decyzji w sprawach ich dotyczących. Z dotychczasowych kontaktów ze środowiskiem osób starszych wynika, że jest ono najbardziej zainteresowane takimi kwestiami, jak dostęp do opieki zdrowotnej, zajęcia rekreacyjno-sportowe, kultura i rozrywka oraz edukacja.

Partnerami wszelkich działań na rzecz radomskich seniorów są wymienione poniżej instytucje na rzecz seniorów w Radomiu (Kida, 2019, s. 130):

- 4 Domy Pomocy Społecznej,
- Zakład Opieki Długoterminowej Radomskiego Szpitala Specjalistycznego,
- Dzienny Dom „Senior+”,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Radomiu – usługi opiekuńcze,
- Stowarzyszenie Bezpieczne Miasto,
- Miejski Zarząd Dróg i Komunikacji w Radomiu,
- Ośrodek Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska” oraz Radomski Klub Środowisk Twórczych i Galeria „Łaźnia”
- partnerzy programu „Radomska Karta Seniora”,
- Kluby seniora działające przy organizacjach pozarządowych i parafiach (jest ich 24).

Zakończenie

Zaangażowanie w projekty społeczne przynosi osobom po 65 roku życia całą masę korzyści. Pomagając innym mogą jednocześnie zadbać o własną kondycję psychiczną i fizyczną, poczuć się docenieni i potrzebni, a przy okazji nawiązać nowe znajomości.

Seniorzy zrzeszają się w różnych organizacjach i klubach seniora, są studentami uniwersytetów trzeciego wieku, działają w Radzie Seniorów. Dbają o sprawy ważne dla seniorów, podejmują inicjatywy na rzecz swojej grupy wiekowej.

1 października obchodzi się Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, 20 października wypada Europejski Dzień Seniora, a 14 listopada przypada Światowy Dzień Seniora. Dni poświęcone zagadnieniu starzenia się są okazją do intensywniejszego propagowania zadań mających na celu poprawę sytuacji osób dojrzałych.

W Polsce październik jest miesiącem seniorów, w którym organizuje się wiele imprez z tej okazji.

Mimo obostrzeń covidowych w wielu miastach i gminach Polski odbyły się w 2021 r. obchody Dni Seniora np. w Krakowie są to Senioralia (w tym roku 16–18.IX.). Oczywiście były one skromniejsze, ograniczone liczbą biorących w nich osób. Corocznym obchodom towarzyszą bale Seniora, pikniki z ogniskiem na świeżym powietrzu, koncerty zespołów 60+, spektakle, a także imprezy sportowe np. Warsaw Senior Cup, czyli lekkoatletyczne zawody dla seniorów w 5 konkurencjach (bieg, skok w dal, pchnięcie kulą, ergometry wioślarskie i strzelanie z broni laserowej) i 3 grupach wiekowych (60–69, 70–79 i 80+).

Z powodu pandemii seniorzy zamknęli się w domach. Hasło „Zostań w domu” spowodowało, że wiele osób nadal utrzymuje kontakty z ludźmi na odległość. Uległy zmniejszeniu lub zawieszeniu kontakty towarzyskie tej grupy naszej populacji.

Warto jednak pamiętać o włączeniu osób 60+ w działania aktywizacyjne na terenie gminy ich zamieszkania, ponieważ taka aktywność dostarcza im wiele satysfakcji w codziennym życiu.

Aktywne przystosowanie się do starości oznacza (Trafiałek, 2016, r. V):

1. Proces optymalizacji szans związanych ze zdrowiem, uczestnictwem i bezpieczeństwem, mający na celu poprawę jakości i długości życia osób starszych.

2. Osoby żyjące w sposób aktywny lepiej się czują, a także są bardziej zadowolone ze swojego życia.

3. Aktywność w podeszłym wieku jest czymś naturalnym, pomocnym sposobem w zdrowym przeżyciu starości.

4. Osoby będące zwolennikami teorii aktywności łączą dobrą starość z odrzuceniem swojego starzenia się.

5. Wchodzenie w nowe role społeczne jest wynagrodzeniem za wycofanie się z ról kiedyś pełnionych.

Polityka senioralna zachęca polskich seniorów do samoodpowiedzialności za kondycję zdrowotną, za jakość swojego życia na wszystkich etapach i we wszystkich jego fazach. To postrzeganie osób starszych w kategoriach cennego kapitału społecznego, czego przykładem jest uchwalenie na koniec 2021 r. nowego programu pt. „Dobry pracownik nie ma wieku”.

Bibliografia

- Auleytner, J. (2004). *Polska polityka społeczna. Ciągłość i zmiany*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej TWP.
- Błędowski, P. (2002). *Lokalna polityka społeczna wobec ludzi starych*, Warszawa: Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej.
- Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność*. (2018). Warszawa: Rada Ministrów.
- Głabicka-Auleytner, K. (2020). *Polityka społeczna w świetle działalności Unii Europejskiej*. Radom: Wydawnictwo Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu.
- Kida, J. (2019). Usługi socjalne dla osób starszych. W: *Organizacja usług socjalnych*. Głabicka-Auleytner K., Gagacka M., Kida J. Radom: Wydawnictwo Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu.
- Kubiak, M. (2016). *Polityka społeczna wobec ludzi starych w Polsce na tle współczesnych przemian społeczno-gospodarczych*. Gdańsk: Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego.
- Szatur-Jaworska, B. (2000). *Ludzie starzy i starość w polityce społecznej*. Warszawa: Wydawnictwo ASPRA-JR.
- Trafiałek, E. (2016). *Innowacyjna polityka senioralna XXI wieku. Między ageizmem, bezpieczeństwem socjalnym i active ageing*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Trafiałek, E. (2016). Usługi społeczne na rzecz osób starszych. W: *Znaczenie usług społecznych dla lokalnej polityki społecznej*. Głabicka-Auleytner K. (red.) Radom: Wydawnictwo Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu.
- Ziębińska. B. (2019). *Polityczne, społeczno-demograficzne i zdrowotne uwarunkowania opieki nad ludźmi starszymi*. Katowice: Wydawnictwo Śląsk.

Uchwała Nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ, M.P. z 2018 r. poz. 1169.

Uchwała Nr 135/2015 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 26 czerwca 2015 r. w sprawie wprowadzenia na terenie Gminy Miasta Radomia programu „Radomska Karta Seniora”.

Uchwała nr 639/2018 w sprawie przyjęcia Radomskiego Programu na Rzecz Seniorów – „Siła w Seniorach” na lata 2018–2023.

Uchwała Nr 703/2014 Rady Miejskiej w Radomiu z dnia 17.03.2014r. w sprawie: powołania Radomskiej Rady Seniorów i nadania jej statutu <http://bip.radom.pl/ra/rada-miejska/uchwaly/26723,Uchwała-nr-7032014-w-sprawie-powolania-Radomskiej-Rady-Seniorow-i-nadania-jej-st.html>